

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt fredag den 18. februar 2022

Sag 77/2021

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Jan Schneider, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Københavns Byret den 17. december 2020 (1-29351/2020) og af Østre Landsrets 23. afdeling den 19. maj 2021 (S-3517-20).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen, Michael Rekling, Lars Hjortnæs og Oliver Talevski.

Påstande

Kærende, anklagemyndigheden, har nedlagt påstand om, at Østre Landsrets kendelse af 19. maj 2021 ændres, således at der i medfør af retsplejelovens § 1002, stk. 1, jf. § 802, stk. 2, nr. 2, sker beslaglæggelse af indestående på ratepensionskonto nr. 0164 ... med tilhørende værdipapirdepot i Nordea Danmark, Filial af Nordea Bank Abp, Finland, samt indestående på kapitalpensionskonto nr. 0164 ... med tilhørende værdipapirdepot i Nordea Danmark, Filial af Nordea Bank Abp, Finland, og således at det beslaglagte i medfør af retsplejelovens § 807 d, stk. 2, skal anvendes først til det offentliges krav på sagsomkostninger og dernæst krav på konfiskation, jf. straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., 2. led.

Indkærede, T, har påstået stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Supplerende sagsfremstilling

T blev ved Københavns Byrets upåankede dom af 18. februar 2020 idømt 6 år og 6 måneders fængsel for bedrageri af særlig grov karakter begået i perioden 1993-2018. Bedrageriet bestod i, at hun som sagsbehandler i Den Sociale Sikringsstyrelse i en årrække løbende overførte tilskudsmidler til sine egne konti.

Ved dommen af 18. februar 2020 blev der hos T bl.a. konfiskeret ca. 113 mio. kr. med henvisning til straffelovens § 75, stk. 1, og hun blev pålagt at betale straffesagens omkostninger, der efterfølgende af Gældsstyrelsen er blevet opgjort til 625.000 kr.

T indbetalte i perioden 1997-2012 2.000 kr. månedligt til kapitalpensionen, og i perioden 2002-2009 indbetalte hun 1.000 kr. månedligt til ratepensionen. Til ratepensionen indbetalte hun endvidere i 2010 et engangsbeløb på 100.000 kr. og i 2011 et engangsbeløb på 65.000 kr.

Værdien af de to pensionskonti er opgjort til 568.829 kr. (kapitalpensionen) og 287.713 kr. (ratepensionen).

Indbetalingerne til kapitalpensionen er sket fra en konto, der er blevet brugt til forskellige faste udgifter, og som bl.a. fik tilført 9.000 kr. om måneden fra Ts lønkonto. Hendes nu afdøde ægtefælle var indtil 2005 medindehaver af den nævnte konto. I perioden efter 2002 blev der overført store beløb til kontoen fra andre konti end Ts og hendes ægtefælles lønkonti.

Indbetalingerne til ratepensionen skete fra den konto, der blev brugt til forskellige faste udgifter. De to store engangsbeløb er overført fra andre konti end den nævnte konto og Ts lønkonto.

Supplerende retsgrundlag

Retsplejelovens § 802, stk. 2, og § 807 b, stk. 2, afløste ved lovændringen i 1999 (lov nr. 229 af 21. april 1999), der er omtalt i landsrettens kendelse, bestemmelserne i retsplejelovens § 804, stk. 1 og stk. 2, som havde følgende ordlyd:

”§ 804. Beslaglæggelse af en mistænks gods til sikkerhed for sagens omkostninger og erstatningsansvar kan hvor og i sådant omfang, som retten måtte finde det fornødent,

finde sted ifølge rettens kendelse efter begæring af påtalemyndigheden eller den ved forbrydelsen forurettede.

Stk. 2. Beslaglæggelsen medfører de samme retsvirkninger som arrest på gods ifølge den borgerlige retsplejes regler.”

I lovforslagets bemærkninger til den gældende § 802, stk. 2, i retsplejeloven er anført bl.a. (Folketingstidende 1998-99, tillæg A, lovforslag nr. L 41, side 874):

”... Særligt for så vidt angår beslaglæggelse af genstande eller værdier, der kan konfiskeres, bemærkes, at beslaglæggelse med henblik på udbytte- eller genstandskonfiskation skal ske efter stk. 1, mens beslaglæggelse med henblik på værdikonfiskation skal ske efter stk. 2. Sondringen har bl.a. betydning for den civilretlige virkning af beslaglæggelsen, jf. den foreslåede § 807 b og bemærkningerne til denne bestemmelse.

...

Stk. 2 svarer til den hidtidige § 804, stk. 1, dog med tilføjelse af krav på konfiskation efter straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., 2. led, og 2. pkt., og stk. 3, og § 76 a, stk. 5 (værdikonfiskation), samt bødekraft. Det bemærkes herved, at beslaglæggelse med henblik på udbytte- eller genstandskonfiskation skal ske efter stk. 1.”

Anbringender

Anklagemyndigheden har supplerende anført bl.a., at påstanden om beslaglæggelse ud over betaling af omkostningerne ved straffesagen tager sigte på delvis dækning af det konfiskationskrav på ca. 113 mio. kr., der blev fastsat ved dommen i straffesagen. Der er ikke i forarbejderne til den ændring af retsplejelovens regler om beslaglæggelse, der blev gennemført i 1999, taget stilling til en situation som den foreliggende, hvor det, som ønskes beslaglagt, er værdier, der indirekte er udbytte fra et strafbart forhold. Forarbejderne må, sammenholdt med præmisserne i Højesterets kendelse i UfR 1993.778, forstås sådan, at reglen om udlægsfritagelse i retsplejelovens § 512, stk. 3, ikke finder anvendelse ved beslaglæggelse i tilfælde, hvor der er tale om værdier, som direkte eller indirekte er udbytte fra et strafbart forhold. I en sådan situation taler desuden formålet med at foretage beslaglæggelse og konfiskation for at tillade beslaglæggelse også med henblik på sikring af krav på værdikonfiskation, idet det ikke bør kunne betale sig at begå kriminalitet med henblik på økonomisk vinding. Landsrettens kendelse indebærer, at udbytte fra en strafbar handling kan placeres på pensionskonti eller tilsvarende forsikringer med den konsekvens, at det er beskyttet mod retsforfølgning, herunder beslaglæggelse frem til det tidspunkt, hvor pengene kommer til udbetaling, hvilket ofte først vil være efter mange år.

T har supplerende anført bl.a., at der ikke er bevismæssigt grundlag for at fastslå, at de beløb, der er indbetalt på de to pensionskonti, stammer fra hendes kriminalitet. Indbetalingerne fremstår ikke som usædvanlige og kan lige så vel anses for at stamme fra hendes lønindtægt. Ved straffedommen af 18. februar 2020 blev der konfiskeret et beløb svarende til udbyttet ved den kriminelle handling, og der er ikke grundlag for at tillade beslaglæggelse af et udlægsfritaget krav på pension, når der reelt blot er tale om sædvanlig inddrivelse af gæld. Hvis de ca. 113 mio. kr., der blev konfiskeret som værdikonfiskation, havde været et erstatningskrav, ville der ikke have været nogen tvivl om, at reglen i retsplejelovens § 512, stk. 3, om udlægsfritagelse skulle respekteres.

Højesterets begrundelse og resultat

T blev ved Københavns Byrets dom af 18. februar 2020 dømt for bl.a. bedrageri af særlig grov karakter. Hun blev ved dommen pålagt at betale straffesagens omkostninger, og der blev bl.a. konfiskeret et beløb på ca. 113 mio. kr. Parterne er enige om, at denne konfiskation skete i medfør af straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., 2. led (konfiskation af et til udbyttet svarende beløb).

Den foreliggende sag angår, om værdien af to pensionsopsparingskonti tilhørende T kan beslaglægges, efter at der er afsagt dom i straffesagen, og i så fald om værdien først skal anvendes til dækning af det offentliges krav på sagsomkostninger vedrørende straffesagen (625.000 kr.) og dernæst til delvis dækning af det krav på konfiskation af ca. 113 mio. kr., der blev fastsat ved straffedommen.

Anklagemyndighedens påstand går i første række ud på beslaglæggelse af værdien af de to pensionsopsparingskonti i medfør af retsplejelovens § 1002, stk. 1, jf. § 802, stk. 2, nr. 2, hvorefter beslaglæggelse kan ske, hvis det må anses for nødvendigt for at sikre bl.a. det offentliges krav på sagsomkostninger og krav på konfiskation efter straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., 2. led.

Efter retsplejelovens § 1002, stk. 1, som vedrører fuldbyrdelsen af domme i straffesager, finder reglerne i retsplejelovens kapitel 74 om beslaglæggelse til sikkerhed for det offentliges krav på sagsomkostninger, krav på konfiskation efter straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., 2. led, og 2. pkt., og stk. 3, og § 76 a, stk. 5, bødekraft eller forurettedes krav på erstatning i sagen

tilsvarende anvendelse, efter at dom er afsagt. Det indebærer bl.a., at reglerne i retsplejelovens § 802, stk. 2, nr. 2, og § 807 d, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse ved beslaglæggelse til sikkerhed for de nævnte krav. Det samme gælder § 805, stk. 3, hvorefter lovens §§ 509-516 om udlægsbeskyttelse finder tilsvarende anvendelse ved beslaglæggelse til sikkerhed for de nævnte krav. Derimod følger det af § 1002, stk. 1, at bl.a. lovens § 802, stk. 1, om betingelserne for beslaglæggelse med henblik på bl.a. udbytte- eller genstandskonfiskation ikke finder anvendelse.

Anklagemyndigheden har anført, at det må følge af forarbejderne til den ændring af retsplejelovens kapitel 74 og § 1002, der blev gennemført i 1999, at reglerne om udlægsbeskyttelse i lovens §§ 509-516 ikke finder anvendelse ved beslaglæggelse efter § 1002, stk. 1, hvis der er en vis nærmere forbindelse mellem de strafbare forhold og det, som ønskes beslaglagt til sikkerhed for bl.a. det offentliges krav på sagsomkostninger og krav på konfiskation efter straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., 2. led.

Højesteret finder, at der ikke i forarbejderne er fornødent grundlag for at forstå de nævnte bestemmelser således, at der uanset bestemmelse ordlyd kan ske beslaglæggelse i de omhandlede tilfælde uden at iagttage reglerne i §§ 509-516, herunder reglen i § 512, stk. 3, om beskyttelse mod udlæg i krav på pension mv.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.